

ВІДГУК

офіційного опонента Князя Святослава Володимировича
на дисертаційну роботу Кобелевої Анни Валеріївни
«Економічна оцінка комерційного потенціалу інноваційних
технологій на промислових підприємствах»,
представленої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність теми дослідження. Інтенсивний розвиток цифрових технологій, автоматизації та штучного інтелекту зумовлює радикальні зміни в організації виробничих процесів. Промислові підприємства, які прагнуть залишатися конкурентоспроможними, змушені активно впроваджувати інноваційні технології, що, у свою чергу, вимагає обґрунтованих інвестиційних рішень. Водночас без належної економічної оцінки комерційного потенціалу інновацій ризик втрати ресурсів та неефективного використання капіталу значно зростає. У зв'язку з цим постає нагальна потреба в науково обґрунтованих підходах до економічної оцінки інновацій на промислових підприємствах.

Дисертація Кобелевої А.В. на тему «Економічна оцінка комерційного потенціалу інноваційних технологій на промислових підприємствах» присвячена одній із найактуальніших проблем сучасної економіки — розробці методичних підходів до оцінки інновацій, що можуть бути комерційно реалізовані на підприємствах промислового сектору. У світлі трансформаційних процесів, що відбуваються у світовій та національній промисловості, питання формування дієвої системи економічної оцінки інновацій набуває дедалі більшого значення. Робота вирізняється високим ступенем наукової новизни, системністю підходів та практичною спрямованістю, що дозволяє

розглядати її як вагомий внесок у розвиток економічної науки та прикладної аналітики.

Все це обумовлює необхідність проведення системних теоретичних і практичних досліджень з цієї проблематики, а також актуальність і важливе теоретичне та практичне значення теми дисертаційної роботи Кобелевої А.В.

Дисертаційне дослідження тісно пов'язане з науковими програмами і планами важливих народногосподарських і наукових досліджень. Вибраний напрямок дисертаційного дослідження є складовою науково-дослідницьких тем кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету „Харківський політехнічний інститут”. Зокрема, це теми «Розвиток методів створення та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності на промисловому підприємстві» (ДР № 0104U005274); «Розроблення науково-методичних та практичних основ комплаєнс-програми промислового підприємства» (ДР №0119U002601); «Управління розвитком матеріальних та нематеріальних активів підприємства в умовах євроінтеграції» (ДР №0120U103999).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність та новизна. Наукові положення, висновки та рекомендації, викладені в дисертації Кобелевої А. В. докладно обґрунтовані, логічні та достовірні, що обумовлено доказовістю та переконливою аргументацією авторських розробок, які мають суттєве теоретико-методичне та практичне значення. На всіх етапах дослідження авторка наводить ґрунтовну аргументацію, чітко демонструючи власну позицію, сформовану на основі вивчення й аналізу використаних джерел.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, доведено теоретично та підтверджено практичною реалізацією. Основні наукові положення дисертаційного дослідження які виносяться на захист достатньо повно і змістовно розкриті та обґрунтовані в роботі, як теоретично так і практично. Обґрунтованість та достовірність результатів також підтверджується використанням значного обсягу наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів, фактичного матеріалу, статистичної інформації, нормативно-інструктивної бази, апробацією на значній кількості науково-практичних конференцій і семінарів, а також сучасною методологією аналізу економічних процесів.

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи, опублікованих її авторкою наукових праць, дозволяє визначити основні положення, які сформульовані здобувачкою, що характеризуються науковою новизною й відображають особистий внесок у розвиток економічної науки у частині обґрунтування та розробки теоретичних, методологічних та практичних засад щодо формування механізму оцінки комерційного потенціалу інноваційних технологій на промислових підприємствах у динамічних умовах бізнес-середовища. Значна кількість представлених наукових праць відображає основний зміст наукових положень, висновків і результатів, сформованих у дисертації.

Виконане дослідження свідчить про широку і глибоку обізнаність дисертантки з науковими працями вітчизняних і зарубіжних вчених у сфері комерціалізації інноваційних технологій на промислових підприємствах, а обґрунтованість і достовірність отриманих результатів підтверджено використанням великого обсягу статистичної інформації, достатньою апробацією та впровадженням на практиці, що підтверджується відповідними довідками.

Наукова новизна положень, висновків та результатів дисертації. До основних наукових результатів дисертаційної роботи Кобелевої А.В., які мають суттєве теоретико-методичне значення та практичну цінність, а також характеризуються статусом «вперше», слід віднести наступні:

- методичні положення по ранжування інноваційних технологій за критеріями рівня їх комерційного потенціалу та трьома рівнями готовності - TRL, MRL, CRL - до комерціалізації;
- розвиток теоретико-методичних положень оціночної бази інновацій, які передбачають комплексне використання експрес-методу оцінки комерційного потенціалу та системи критеріальних показників;
- методичний підхід до розрахунку ефекту від комерціалізації інноваційної технології з урахуванням найбільш важливих види ефектів прояву комерційного потенціалу інтелектуально-інноваційної технології, до яких здобувачкою віднесено бізнес-ефективність технологічного продукту, інноваційний, соціальний, екологічний та етнічно-культурний ефекти;
- методичні рекомендації по експрес-оцінці комерційного потенціалу інноваційної технології з використанням системи критеріальних показників, що дозволяє підвищити роль та значущість комерційно перспективних технологій на ранніх етапах їх життєвого циклу;
- удосконалення теоретико-методичної сутності поняття «інноваційна технологія», що дозволяє враховувати вплив технології на кінцевий результат виробничо-комерційної діяльності завдяки наявності в ній комерційного потенціалу;
- механізм оцінювання готовності інноваційних технологій до процедури комерціалізації інновацій на основі трьохстадійної економічної оцінки комерційного потенціалу технологічного продукту: вартісно-аналітичної, експлуатаційної та модернізаційної.

- комерціалізації по трьом найбільш важливим напрямкам (технологічна, виробнича та ринкова готовність).

Таким чином, представлені у дисертаційній роботі теоретичні, методологічні та практично-рекомендаційні положення й отримані обґрунтовані результати дослідження мають наукову новизну і спрямовані на вирішення важливої наукової проблеми - формування методів оцінювання рівня комерційного потенціалу інноваційних технологій на промисловому підприємстві, що дозволить ефективно реалізувати їх економічні інтереси на операційному та стратегічному рівнях.

Теоретична та практична цінність одержаних результатів.

Дисертаційна робота Кобелевої А.В. має суттєве теоретичне та практичне значення. Викладені у дисертаційній роботі положення та рекомендації є підґрунтям для обґрунтування та розробки теоретико-методологічного забезпечення, науково-методичних основ і практичних рекомендацій з питань формування науково-методичних положень щодо оцінювання комерційного потенціалу інноваційних технологій на промисловому підприємстві.

Викладені в дисертаційній роботі наукові результати полягають у розробленні, розвитку методико-прикладної бази оцінювання комерційного потенціалу результатів інноваційної діяльності на промисловому підприємстві. Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що теоретико-методологічні та практично-рекомендаційні розробки знайшли широке впровадження. Зокрема, положення дисертаційної роботи використані у діяльності науково-дослідного інституту інтелектуальної власності НАПрН України, впроваджено в роботу ТОВ «Харківський автогенний завод», ПрАТ «ХТЗ»; ВАТ «ЗТФ КраЗ»; ТОВ «МАСТЕР-ГРУПП» та у навчальний процес Мішкольського університету (м. Мішкольц, Угорщина).

Основні методологічні положення та результати дисертаційної роботи, що становлять наукову новизну, використовуються у навчальному процесі НТУ «Харківський політехнічний інститут» під час викладання дисциплін «Економіка підприємства», «Інтелектуальна власність», «Інноваційний менеджмент», «Креативна економіка».

Повнота викладення результатів досліджень в опублікованих працях. Основні наукові положення, висновки і результати дисертаційного дослідження Кобелевої А.В. достатньо повно оприлюднені у наукових публікаціях. Вони опубліковані у 33 наукових працях, зокрема, в 5 колективних монографіях, 7 статтях з яких 6 у фахових наукових періодичних виданнях, 21 тезах науково-практичних конференцій. Низка наукових праць здобувачки опублікована в зарубіжних виданнях.

Основні положення й результати дисертаційної роботи, висновки й рекомендації, що винесені на захист, одержано авторкою самостійно. З наукових праць, виданих у співавторстві, використано лише ті матеріали, які є результатом особистого внеску здобувачки. В опублікованих працях достатньою мірою відображено сутність результатів виконаного дослідження та їх наукову новизну, підтверджено їх достатньою апробацією і схваленням на 21 наукових і науково-практичних конференціях різного рівня.

Повнота викладення результатів дисертаційної роботи, обсяг і кількість друкованих праць відповідають існуючим законодавчим вимогам на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Академічна доброчесність. За аналізом дисертації та публікацій Кобелевої А.В. було визначено дотримання всіх вимог щодо академічної доброчесності, а саме в роботі відсутні академічний плагіат, фальсифікація результатів дослідження та фабрикація даних.

З наукових публікацій виданих у співавторстві, у роботі використано лише ті результати, які становлять особистий внесок авторки. На всі використані інформаційні ресурси авторка надає посилання.

Зауваження та дискусійні положення по дисертаційній роботі

Попри ґрунтовне дослідження складної економічної проблеми у дисертаційній роботі є низка дискусійних положень та недоліків, які дозволяють зробити наступні критичні зауваження:

1. Дискусійним є твердження здобувачки, що інноваційні технології сприяють зростанню рівня безробіття в країні (рис.1.4, с.24). Скоріше навпаки, інноваційна діяльність в значній мірі сприяє розвитку виробництва, освоєнню нових сфер виробничо-комерційної діяльності підприємства та організацій і, як результат, створенню нових робочих місць.

2. Здобувачка детально розглядає техніко економічну характеристику рівнів технологічної, виробничої та ринкової готовності технології до комерціалізації (TRL, MRL та CRL), але не приводить комплексну схему їх сумісного використання, без чого ці пропозиції виглядають незавершеними.

3. Незрозуміло, чому авторка пов'язує розвиток інтелектуально-інноваційних технологій тільки з обробною промисловістю (підрозділ 1.3). Хімічні, енергетичні, інформаційні, транспортні та інші технологічні процеси є не менш привабливими для втілення результатів інтелектуальної праці творчих особистостей.

4. Здобувачці доцільно було б додатково навести порівняльний аналіз запропонованих моделей оцінювання комерційного потенціалу інноваційних технологій із відомими сучасними аналогами, що дозволило б краще розкрити переваги запропонованих рішень та підкреслити їхню конкурентоспроможність.

5. Було б доцільним в параграфі 1.1., 2.1 та інших підрозділах дисертаційного дослідження, де має місце критичний огляд сучасного стану проблем комерціалізації технологій, використати більшу кількість першоджерел та авторів, тим більше що їх в кінці дисертації дуже багато. Далеко не всі науковці в області комерціалізації результатів інтелектуальної діяльності знайшли місце в дослідженні. Викладений матеріал має недостатньо дискусійний характер.

6. Статистичні дані, які характеризують сучасний стан та перспективи розвитку українського ринку інтелектуально-інноваційних технологій (підрозділ 1.2, рис. 1.7 – 1.15; табл. 1.3, 1.4 та ін.) в певній мірі застарілі і не в достатній мірі відображають сучасні ринкові реалії.

Вказані недоліки та дискусійні положення не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дослідження. Дисертація є актуальною і має високу наукову цінність та практичну значущість.

Загальна оцінка дисертації. Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи Кобелевої А.В. мають достатній рівень теоретичного, методологічного та емпіричного обґрунтування. Дисертація є завершеним науковим дослідженням, що містить актуальний напрям теоретико-методологічних та прикладних досліджень, пов'язаних із формуванням механізму економічної оцінки комерційного потенціалу інноваційних технологій на промисловому підприємстві. Обрану тему розкрито, мету досягнуто повністю, завдання роботи вирішено, структура дисертації є добре продуманою. За складом наукової новизни, рівнем обґрунтованості і достовірності одержаних результатів, їх теоретичною і практичною значущістю дисертаційна робота відповідає вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Оцінюючи дисертаційну роботу Кобелевої А.В. в цілому, можна зробити висновок, що авторці вдалося вирішити важливу науково-

прикладну проблему щодо обґрунтування та розробки теоретико-методологічного забезпечення, науково-методичних основ і практичних рекомендацій з формування методів економічної оцінки комерційного потенціалу інноваційних технологій на промисловому підприємстві.

За змістом, важливістю і глибиною вирішення наукових завдань, оформленням, дисертація відповідає чинним вимогам, які встановлені пп. 6, 7, 8 та 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 р. №44. Авторка дисертації – Кобелева Анна Валеріївна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
директор навчально-наукового інституту
сталого розвитку ім. В. Чорновола
Національного університету
«Львівська політехніка»

Святослав КНЯЗЬ

Підпис засвідчую

Вчений секретар

Роман БРИЛИНСЬКИЙ